اخبار کوتاه

احتمال ادامه روند تزریق گوشت به بازار تا عید

رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی ضمن اشاره به اینکه تزریق گوشت به بازار موجب تعادل در بازار خواهد شد، در مورد وضعیت قیمت گوشت، توضیح داد: در چند روز اخیر قیمت گوشت ۱۰ تا ۱۵ هزار تومان افزایش یافته است، گفت: علت این افزایش قیمت کاهش عرضه و گرانی دام در شهرستان‌ها بوده است.

وی ادامه داد: دام تهران از استان‌های دیگر تامین می‌شود و در نتیجه هر تغییر قیمتی در شهرستان‌ها هر روی قیمت گوشت در تهران نیز اثر می‌گذارد.

رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی اضافه کرد: در چند سال گذشته دام‌های مولد زیادی را به علت گرانی نهاده از دست داده‌ایم و دامداران دام‌هایشان را روانه کشتارگاه کردند از طرف دیگر امسال تا حدی بارش و رویش در غرب کشور خوب بوده و دامداران نهاده ذخیره کرده‌اند و دامدارانی که توانسته‌اند دام‌هایشان را نگه‌دارند قصد دارند آنها را در بازار بهتری عرضه کنند.

به گفته وی در حال حاضر قیمت شقه گوسفندی به کیلویی ۴۷۰ تا ۴۷۵ هزار تومان رسیده و قیمت آلایش گوسفندی از جمله دنبه و جگر نیز افزایش یافته است.

رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی در پایان گفت: شرکت پشتیبانی امور دام و وزارت جهاد کشاورزی گوشت تنظیم بازاری به بازار تزریق می‌کند و همین باعث شده که قیمت‌ها متعادل شود و قرار است این روند تا عید ادامه داشته باشد. معتقدیم اگر این گوشت وارد بازار نمی‌شد قیمت گوشت به بیش از این مقدار می‌رسید.

نرخ تورم آبان ماه اعلام شد

گزارش مرکز آمار از شاخص قیمت مصرف کننده نشان می‌دهد نرخ تورم ماهانه در آبان ماه به ۲.۲ درصد رسیده که نسبت به ماه گذشته ۰.۱ واحد درصد کاهش یافته است.

به گزارش پیام آشنا، در آبان ۱۴۰۲، شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کشور به عدد ۲۱۰.۹ رسیده است که نسبت به ماه قبل ۲.۲ درصد افزایش، نسبت به ماه مشابه سال قبل، ۳۹.۲ درصد افزایش و در ۱۲ ماهه منتهی به ماه جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل، ۴۴.۹ درصد افزایش داشته است.

منظور از تورم نقطه به نقطه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت نسبت به ماه مشابه سال قبل است که در آبان ماه ۱۴۰۲، تورم نقطه به نقطه خانوارهای کشور ۳۹.۲ درصد بوده است؛ یعنی خانوارهای کشور به طور میانگین ۳۹.۲ درصد بیشتر از آبان ماه ۱۴۰۱ برای خرید یک مجموعه کالاها و خدمات یکسان، هزینه کردهاند. تورم نقطه به نقطه آبان ماه ۱۴۰۲، در مقایسه با ماه قبل، بدون تغییر بوده است.

منظور از تورم ماهانه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت، نسبت به ماه قبل است که در آبان ماه ۱۴۰۲ تورم ماهانه خانوارهای کشور برابر ۲.۲ درصد بوده است. تورم ماهانه برای گروههای عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات»، ۱.۰ درصد و برای گروه عمده «کالاهای غیرخوراکی و خدمات»، ۲.۷ درصد بوده است.

منظور از نرخ تورم سالانه، درصد تغییر میانگین اعداد شاخص قیمت در یک سال منتهی به ماه جاری، نسبت به دوره مشابه قبل از آن است. در آبان ماه ۱۴۰۲ نرخ تورم سالانه برای خانوارهای کشور به ۴۴.۹ درصد رسیده که نسبت به همین اطلاع در ماه قبل، ۰.۶ واحد درصد کاهش یافته است.

نرخ تورم سالانه کشور در آبان ماه ۱۴۰۲ برابر ۴۴.۹ درصد است که دامنه تغییرات آن برای دهک‌های مختلف هزینه‌ای از ۴۳.۰ درصد برای دهک اول، تا ۴۶.۳ درصد برای دهک دهم است.

بر این اساس فاصله تورمی دهک‌ها در این ماه به ۳.۳ واحد درصد رسید که نسبت به ماه قبل (۱.۹ واحد درصد) ۱.۴ واحد درصد افزایش داشته است.

اختصاص ۵ درصد از اعتبارات لایروبی رودخانه‌ها

مدیرکل دفتر توسعه نظام‌های فنی، بهره‌برداری و دیسپاچینگ برقابی شرکت مدیریت منابع آب ایران گفت: لایروبی مستمر و ساماندهی رودخانه‌های اولویت دار سالیانه اعتباری بیش از ۶ هزار میلیارد تومان نیاز دارد این در حالی است که سالیانه نزدیک به پنج درصد آن توسط میادی ذیربط تخصیص می‌یابد.

به گزارش پیام آشنا، «تقی عیادی» افزود: وزارت نیرو در سال‌های ۹۸ تا ۱۴۰۱ افزون بر پنج‌هزار و ۴۳۵ کیلومتر لایروبی رودخانه‌ها (چهار برابر متوسط عملکرد سالیانه سنوات قبل) و ۶۴۰ کیلومتر عملیات ساماندهی را به انجام رسانده است که بر این اساس، شاهد افت چشمگیر خسارات مالی و جانی ناشی از سیل بوده‌ایم.

وی با اشاره به وضع قانون توزیع عادلانه آب در سال ۱۳۶۱، اذعان داد: بر این اساس وزارت نیرو ضمن ترسیم چشم‌انداز مدیریت رودخانه‌های کشور و حسب تجارب بین‌المللی با لحاظ نقاط قوت و ضعف اجرایی، رویکرد مناسب با برنامه‌های توسعه را در مدیریت رودخانه‌های کشور اتخاذ کرده است.

مدیرکل دفتر توسعه نظام‌های فنی، بهره‌برداری و دیسپاچینگ برقابی با بیان اینکه در دهه ۷۰ رویکرد جهان و به طبع آن ایران در مدیریت رودخانه‌ها بیشتر متمرکز بر مدیریت سیلاب بود، گفت: خود رودخانه و اکوسیستم آن مورد توجه اصلی نبود و عمده اقدامات انجام شده با اهداف تک‌منظوره و تمرکز بر بخشی از مسیر رودخانه انجام می‌شد. عیادی بیان داشت: در عین حال در این دهه، با ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون توزیع عادلانه آب و تهیه استانداردهای فنی، روند انجام کار مشخص و معین شد و وی به ارتقای نگرش به رودخانه‌ها از مدیریت سیلاب به مهندسی رودخانه در دهه ۸۰ همگام با رویکرد جهانی اشاره کرد و گفت: در این دهه با پیگیری وزارت نیرو، ردیف اعتباری در سطح ملی به منظور تسریع در اجرای برنامه‌های مهندسی رودخانه به صورت متمرکز ایجاد و این امر در کنار زیرساخت‌های فنی و حقوقی تقویت شده در کشور عاملی بر ارتقاء عملکرد در اجرای تکالیف قانونی شد.

رئیس کل بانک مرکزی خبر داد

افزایش سقف وام قرض‌الحسنه به ۳۰۰ میلیون

رئیس کل بانک مرکزی ایران از افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه به ۳۰۰ میلیون تومان خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، محمدرضا فرزین در آیین رونمایی از وام قرض‌الحسنه بدون کارمزد درباره اقدامات بانک مرکزی در حوزه قرض‌الحسنه اظهار کرد: باید بانک‌ها را بر اساس فعالیت‌ها و تخصص و اهداف دسته‌بندی کرد. اکنون در حال تهیه اساسنامه بانک‌های تجاری، توسعه‌ای قرض الحسنه و جامع هستیم

وی با بیان اینکه بانک مرکزی به دنبال توسعه بانکداری تخصصی است که ابعاد مختلف دارد، افزود: بانکداری توسعه‌ای که اکنون در کشور وجود دارد، عملا توسعه‌ای نیست و باید تغییرات اساسی در اساسنامه ایجاد شود. بانک‌های توسعه‌ای باید صنعت، کشاورزی و غیره را تامین مالی کنند که در این زمینه طرح‌هایی دیده شده است.

فرزین با اشاره به اینکه بانک‌های تجاری باید در بازار پول باشند و فعالیت تجاری انجام دهند، گفت: بانکداری قرض الحسنه هم مورد بعدی است که باید منابع خرد را برای نیازهای ضروری و غیرتجاری مردم تامین کنند.

این مقام مسئول با بیان اینکه نرخ سود تسهیلات قرض‌الحسنه باید پایین باشد چون مردم به دلیل نیاز ضروری سراغ این وام می آیند نه برای کارهای تجاری، تصریح کرد: بخشی از بانک‌ها، مثل بانک ملی بانک جامع هستند که برای این بانک‌ها اساسنامه بانکداری جامع تدوین خواهیم کرد. بانک ملی و سپه شعب زیادی دارند و در تمام ایران گسترده هستند و می‌توانند نیازهای مردم را پوشش دهند.

وی با بیان اینکه برای بانک‌هایی که دانش بنیان‌ها را تامین مالی می کنند نیز اساسنامه تدوین خواهد شد، اظهار کرد: نظارت موضوع مهم بانک مرکزی است؛ اگر بتوانیم دسته‌بندی را انجام دهیم مدل نظارتی هر بانک متفاوت خواهد شد. نمی توانیم به تمام بانک‌ها یک نوع نظارت را داشته باشیم. اقداماتی را هم شروع کردیم، قطعا نظارتی که در ماه های آینده در بانک مرکزی خواهیم داشت با آنچه الان وجود دارد متفاوت خواهد بود.

فرزین همچنین با اشاره به اینکه هر جا پول سپرده گذار وجود داشته باشد، نظارت جدی خواهد بود، تصریح کرد: مدتی است تسهیلات تکلیفی شده است و به نظام بانکی تکلیف شده است. اما امسال پیشنهاد کردیم که در بودجه عدد این تسهیلات در شورای پول و اعتبار تعیین شود.

به گفته وی، در قانون جدید بانک مرکزی، گامی به سمت جلو در نظام بانکی کشور برداشته شده و این قابل بررسی است و این قانون از قانون قبلی خیلی بهتر است و از نظر استقلال، اختیارات بیشتری به بانک مرکزی داده است.

فرزین در ادامه به افزایش سقف وام قرض الحسنه به ۳۰۰ میلیون تومان اشاره کرد و گفت: بانک ملی و سپه هم اجازه دارند این وام را پرداخت کنند؛ اصلاح ضوابط وجوه اداره شده و غیره را هم داشتیم. از جمله اقدامات ماه های اخیر افزایش سقف قرض الحسنه به ۳۰۰ میلیون و سقف تسهیلات کسب و کارهای کوچک دانش بنیان به ۷۵۰ میلیون تومان است.

رئیس کل بانک مرکزی همچنین با تاکید بر توسعه بانکداری قرض‌الحسنه گفت: دنبال نظام‌دهی و نظارت بیشتر بر قرض‌الحسنه‌های تک‌شعبه‌ای هستیم، به دو بانک قرض‌الحسنه مهر و رسالت نیز ابزارهای لازم را خواهیم داد. بانکداری کارگشایی هم که الان وجود دارد جای توسعه دارد و بانکداری قرض‌الحسنه هم میتواند از الگوی کارگشایی در پرداخت تسهیلات و وثیقه گیری استفاده کنند.

مرتضوی خبر داد

واریز ٤میلیون تومان در گام نخست طرح حمایت از مادران باردار و شیرده

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: برای هر مادر مشمول طرح تا سقف ۴ میلیون تومان واریز می شود که در مدت ۶ ماه باید از کالاهای تعریف شده خریداری شود.

به گزارش پیام آشنا، نشست خبری همکاری مشترک وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بنیاد کرامت رضوی با محوریت «مشارکت در زمینه ارائه بسته غذایی رایگان برای گروه‌های آسیب پذیر با اولویت مادران دارای کودک زیر ۲ سال دهک یک درآمدی» و آغاز مرحله نخست این طرح با حضور سید صولت مرتضوی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، رئیس ستاد اجرایی فرمان امام، سرپرست امور تولیت آستان قدس رضوی و فرمانده قرارگاه امام حسن مجتبی در محل وزارت تعاون برگزار شد. ۸ استان کم برخوردار در کشور وجود دارد که نیاز به افزایش سبد معیشت دارند. دو طرح در حال پیگیری برای تأمین معاش خانوارهای کم درآمد طرح ملی یسنا و طرح حمایت از خانواده و جوانی جمعیت است. طرح ملی یسنا به عنوان یاور سلامت نوزادان بوده و دومین طرح ویژه مادران باردار یا دارای فرزند شیرخوار دهک یک است. در مرحله نخست ۱۱۰ میلیارد تومان برای ۲۷ هزار و ۵۰۰ مادر تخصیص داده شده است. سید صولت مرتضوی، وزیر تعاون، کار و رفاه در ابتدای نشست، گفت: طرح حمایت از مادران باردار و شیرده دهک اول در راستای ایجاد عدالت اجتماعی بوده که در گام نخست برای ۸ استان کم برخوردار از امروز آغاز می‌شود. وی افزود: برای هر فرد مشمول طرح تا سقف ۴ میلیون تومان در کالبرگ الکترونیک واریز می‌شود که در مدت ۶ ماه باید از کالاهای اختصاص داده شده برای تقویت مادران باردار و شیرده خریداری شود. وی ادامه داد: این ۸ استان شامل خراسان جنوبی، خراسان شمالی، هرمزگان، فارس، کهگیلویه و بویر احمد و ایلام است.

با هدف توسعه هرچه بیشتر شهر

مدیران و سرمایه گذاران شهر مهستان گردهم آمدند

غلامرضا زارع، خبرنگار پیام آشنا- به همت کمیسیون معماری و شهرسازی شورای اسلامی شهر مهستان(شهر جدید هشتگرد) نشست صمیمانه علی گلرخی شهردار، اعضای شورای اسلامی و تیزتبیج لله زارع سرپرست شرکت عمران مهستان باسرمایه گذاران و ابنیه سازان درمحل سالن همایش های شهرداری و به میزبانی کمیسیون معماری و شهرسازی شورای اسلامی شهر برگزار شد.

در این نشست پس از خیر مقدم شهردار و اعضای شورا به حاضران، به بیان دغدغه ها، مسائل و نیازهای بهبود شرایط سرمایه گذاری و ساخت و ساز در شهر پرداختند.

دراین دورهمی که با هدف احصا مسائل پیش روی توسعه ساخت و ساز و جذب سرمایه گذاران برای توسعه شهر برگزار شد مقرر شد به صورت پیوسته و با برنامه زمانی مشخص وبه صورت ادامه دارصورت پذیرد.

طعم تلخ گرانی؛ افزایش چند باره قیمت کالاها

رصد بازار کالاهای اساسی نشان می دهد این روزها نرخ برخی اقلام خوراکی افزایش چندباره قیمت مواد غذایی و غیر غذایی هستیم. قیمت گوشت مرغ این روزها هر کیلو به بیش از ۹۰ هزار تومان هم رسید (جمعه گذشته). برخی برندهای کنسرو ماهی بیش از ۱۰۰ هزار تومان نرخ گذاری شده و در ادامه گلایه از کاهش بازار تقاضا پیامد چنین عملکردی است. همچنین به زودی ماکارونی با قیمت جدید هم وارد بازار می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، این روزها سرمای هوا معیشت را تحت تأثیر قرار داده و نرخ برخی اقلام خوراکی را افزایش داده است. در حالی که حقوق و دستمزد سالانه یک بار افزایش می‌یابد در بازارهای مختلف شاهد افزایش چندباره قیمت مواد غذایی و غیر غذایی هستیم. قیمت گوشت مرغ این روزها هر کیلو به بیش از ۹۰ هزار تومان هم رسید (جمعه گذشته). برخی برندهای کنسرو ماهی بیش از ۱۰۰ هزار تومان نرخ گذاری شده و در ادامه گلایه از کاهش بازار تقاضا پیامد چنین عملکردی است. همچنین به زودی ماکارونی با قیمت جدید هم وارد بازار می‌شود.

در فصل تابستان ۱۴۰۲ تغییرات شاخص قیمت تولیدکننده بخش مرغداری‌های صنعتی کشور نسبت به فصل مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه) ۳۷.۹ درصد بوده که در مقایسه با همین اطلاع در فصل قبل (۹۷.۴ درصد) ۵۹.۵ واحد درصد کاهش داشته‌است. تا هنگامی که نرخ تورم کنترل نشود یا با افزایش حقوق و دستمزد تأثیر آن در زندگی مردم کاهش پیدا نکند به طور قطع یارانه ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومانی نمی‌تواند تأمین کننده سلامت افراد جامعه به ویژه کودکان باشد. ایران در بین ۱۶۷ کشور رتبه ۹۰ را در سوءتغذیه دارد (سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ میلادی) تغذیه نامناسب سبب کوتاه شدن قد کودکان شده است. بر اساس مطالعات، روزانه هر فرد باید حداقل ۲ هزار کالری مصرف کند که در برخی اقشار این عدد کمتر است.

جلوگیری از تقلب با ثبت معاملات طلا در سامانه جامع تجارت

رئیس اداره بازرسی و کشف کالای قاچاق اداره صمت تهران با اشاره به ضرورت ثبت معاملات طلا و سکه گفت: در رابطه با اجرای این طرح از واحدهای صنفی گوناگون بازدید صورت گرفته است.

به گزارش پیام آشنا، ابتدای سال جاری بود که معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه با ارسال پیامک هشداری به اعضای اتحادیه طلافروشان و سکه فروشان، نسبت به الزام ثبت معاملات انواع طلا در سامانه جامع تجارت تأکید کرد. بر اساس متن این پیامک، تخلف از ضوابط اختصاصی گروه کالایی فلزات گران‌بها و گوهرسنگ‌ها، موجب محکومیت واحدهای صنفی متخلف خواهد شد. چرا که مطابق با دستورالعمل تبصره ۴ ماده ۱۸ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز برای گروه کالایی فلزات گران‌بها و گوهرسنگ‌ها، تمامی فروشندگان باید اطلاعات معاملات خود را در سامانه جامع تجارت ثبت کنند پس از ابلاغ دستورالعمل مذکور وزارت صمت با همکاری ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، برای کلیه اعضای اتحادیه طلا و جواهر کشور، اقدام به برگزاری کلاس‌های آموزشی جهت ثبت اطلاعات در سامانه جامع تجارت کرد.

در همین راستا، حجت‌الله قاسمی رئیس اداره بازرسی و کشف کالای قاچاق اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان تهران در ارتباط با روند اجرای طرح الزام ثبت معاملات طلا در سامانه جامع تجارت و آثار آن در شفافیت معاملات، گفت: این طرق ذیل تبصره (۴) ماده (۱۸) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در حال اجرا است و از اتحادیه طلا و جواهرات خواستیم تا تمامی واحدهای صنفی خود را در جلسات آموزشی نحوه کار با سامانه و ثبت معاملات را آموزش دهند.

وی افزود: همچنین بازرسی‌ها نیز در سطح شهر از جمله مناطقی مانند صادقیه، تجریش، امام زاده حسن و بازار بزرگ تهران در حال انجام است. اولین بازرسی نیز از فروشگاه رئیس اتحادیه طلا انجام گرفت و بازرسی‌ها همچنان ادامه خواهد داشت.

رئیس اداره بازرسی و کشف کالای قاچاق اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان تهران در خصوص اثر شفاف‌سازی ثبت معاملات در کاهش تخلفات حوزه طلا و جواهرات اظهار داشت: یکی از حوزه‌هایی که در آن پول‌شویی صورت می‌گرفت حوزه طلا و جواهرات بود. وقتی روند خریدوفروش شفاف شد عملاً از پول‌شویی و تخلفات در این حوزه جلوگیری می‌شود.

قاسمی ادامه داد: اجرای طرح ثبت معاملات در سامانه جامع تجارت، برای مصرف‌کنندگان، خرد نیست و فقط مخصوص واحدهای صنفی است.

وی افزود: اتحادیه طلا و جواهرات از سال گذشته که ابلاغ این طرح و ضوابط آن اتفاق افتاد، جلسات متعددی با رئیس و اعضای هیئت‌مدیره این اتحادیه برگزار کردیم و از آنان درخواست کردیم تا آموزش‌ها و اطلاع‌رسانی‌های خود را در سطح گسترده‌ای انجام دهند تا همه واحدهای صنفی اتحادیه طلا و جواهرات در این طرح قرار گیرند.

وی در پایان گفت: هماهنگی بین اعضای صنف طلافروشان و مصرف‌کننده نهایی باید به وجود آید تا این طرح به‌خوبی و کامل اجرا شود.

یادداشت

سهم نابرابر کشورها از انقلاب صنعتی چهارم

فضای کلان اقتصاد کشورهای جهان از قرن ۱۸ میلادی تاکنون صحنه تحولات فناورانه و صنعتی مختلفی بوده است. انقلاب صنعتی شکل‌گرفته در بریتانیا در اواسط قرن ۱۸ میلادی و اشاعه آن به سایر کشورهای غربی، شرایط شکل‌گیری سه‌گروه کشورهای مختلف را ایجاد کرد. گروه اول، کشورهای پیشرانی بودند که مالک سرمایه و فناوری بوده و خطوط انقلاب‌های اقتصادی/اجتماعی را درمی‌نوردیدند. گروه دوم، شامل جوامعی بود که متوجه وجود کشورهای گروه اول و سرعت عقب‌افتادن از آنها شده بودند. بنابراین از طریق تعاملات دیپلماتیک یا تقابل ایدئولوژیک به دنبال رفع این فاصله بودند. گروه سوم از کشورها غالبا درگیر مسائل داخلی خود بوده و توجهی به وجود انقلاب‌ها و ایجاد شکاف فناوری با گروه‌های اول و دوم نداشتند.

این گروه از کشورها غالبا مستعمرات اقتصادی و سیاسی گروه نخست بوده و از لحاظ اقلیم جغرافیایی در قاره آفریقا قرار داشتند. فاصله فناورانه و صنعتی میان این سه‌گروه از کشورها در طول قرن‌های گذشته وجود داشت و تنها برخی از کشورها به دلیل تفکرات توسعه‌گرا (چین پس از مرگ مائو در دهه ۱۹۸۰ میلادی تاکنون)، اصلاحات کارآیی سیاسی-اقتصادی (کشور مالزی دوره ۱۹۷۰-۱۹۴۶ میلادی) و همگرایی با کشورهای نخست در توسعه‌یافتگی (کره‌جنوبی از شکل‌گیری تاکنون)، توانسته‌اند از گروه دوم و سوم سبقت معناداری بگیرند. اما مساله مهم موجود و قابل بحث، واکاوی تاثیرات چنین فاصله ایجادشده در جریان صنعتی شدن، خلأ فناوری و نابرابری‌های ساختاری در کشورهای جهان است. اینتا باید نگاهی گذرا به دوره‌های مختلف انقلاب صنعتی داشته باشیم.

انقلاب صنعتی اول که دارای منشأ تحول استفاده از زغال‌سنگ در صنایع تولیدی در سال ۱۷۶۵ میلادی بود، اولین و شاید مهم‌ترین دلیل ریشه‌های تحولات اجتماعی اروپای غربی و در ادامه سراسر جهان و شکل‌دهنده دو طبقه اجتماعی مشخص بوروژا (سرمایه‌داران صنعتی) و سرف (کارگران صنایع) بوده است. انقلاب صنعتی دوم که از سال ۱۸۷۰ میلادی آغاز شد، دربرگیرنده بهره‌گیری از برق، گاز و نفت در فعالیت‌های اقتصادی بود. در این دوران استفاده از سه‌مولفه نامبرده جهش تفکری عظیم در ایفاشت سرمایه و توسعه صنایع و شهرها را ایجاد کرد. ضمن آنکه ارتباطات از طریق تلگراف به دوره فرابلوغ خود رسید که منشأ آغاز تحولی دیگر بود. انقلاب صنعتی سوم در دوره پس از جنگ جهانی دوم و در سایه جهان دوقطبی (ایالات‌متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی) در سال ۱۹۶۹ میلادی آغاز شد.

توسعه استفاده از انرژی هسته‌ای و جهان‌گستری حوزه الکترونیک و فناوری اطلاعات از بلوک غرب و شیوع تاکامل در سایر مناطق جهان تحولات عظیمی در صنایع اقتصادی ایجاد کرد. اما آخرین انقلاب صنعتی برگرفته از سلطه اینترنت بر کسب‌وکارهای اقتصادی از سال ۲۰۰۰ میلادی است که در خود دو ویژگی درنوردیدن زمان و مکان جغرافیایی را داشت. سرعت کشف و ابداع در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، به‌ویژه مبحث هوش‌مصنوعی و متاورس، بسیاری از مولفه‌های اقتصاد بازرگانی، اقتصاد رفاه، اقتصاد بین‌المللی و اقتصاد سیاسی را دچار چالش جدی کرده و به عقیده بنده در سایه چهارمین انقلاب صنعتی، مدیریت و حاکمیت درست اقتصادی می‌تواند موجب شود تا فقتوس اقتصاد تحول‌یافته جهان از دل آتش تحول بیرون آید.

اقتصاد تحول‌یافته جهانی متاثر از انقلاب صنعتی چهارم، دو ویژگی مهم انسان یعنی آزادی و برابری را دچار خدشه و تغییر کرده است و پیش‌بینی می‌شود در آینده شکاف‌های اجتماعی (شکاف درآمدی، شکاف بهره‌مندی از انرژی، شکاف زیرساختی و شکاف حاکمیتی) بیشتر و چه‌بسا پیچیده‌تر شود. اولین دیدگاه آن است که هریک از انقلاب‌های صنعتی بیان‌شده در وهله اول محل انباشت سرمایه و قدرت‌زایی اقتصاد سیاسی کشورهای بلوک غرب (صاحبان سرمایه و دانش) بوده است. در دو انقلاب اول، این سرمایه‌پروری و قدرت‌زایی بلوک غرب، کشورگشایی، هژمونی و وابسته‌سازی ممالک غیرغرب را ایجاد کرد.

اما به‌مرور و با رخداد انقلاب صنعتی چهارم، انباشت سرمایه و مالکیت دانش پیشرو فناوری اطلاعات و ارتباطات، هژمونی دیجیتالی و استعمار الکترونیکی کشورهای غیرغرب را پدید آورده است و کشورهای غربی دیگر نیاز چندانی به استفاده از قدرت سخت در تسخیر سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشورها ندارند، بلکه بازارهای اقتصادی یک کشور را به‌راحتی و از طریق دانش فناوری اطلاعات می‌توانند به‌دست آورده و تحت استعمار درب‌آورند. کنترل پردادخت‌های الکترونیکی، بازار سهام الکترونیکی، خرید و فروش بلیت‌های تورهای گردشگری، خرید و فروش آنلاین و برگزاری حراج‌های الکترونیکی اکثرا براساس دانش اولیه شرکت‌های بزرگ غربی است. ضمن آنکه ادوات موردنیاز بهره‌مندی از فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز در سایه دانش پیشرو شرکت‌های فناورانه غربی رشد و توسعه می‌یابد.

اما نکاته دوم آن است که با وجود درست بودن مزیت ابتدایی انقلاب‌های صنعتی برای ممالک غرب، باید پذیرفت که این انقلاب‌ها در صورت مدیریت درست منابع اقتصادی و حاکمیت ارزشی، می‌تواند موجبات رفع شکاف فقر و انرژی در کشورهای غیرغربی از طریق اشتغال آفرینی دیجیتالی، کارآفرینی الکترونیکی، کاهش قیمت حامل‌های انرژی و افزایش نشر قدرت مالی در مناطق مختلف جغرافیایی در یک کشور باشد. حال آنکه سوءمدیریت منابع اقتصادی و نبود حاکمیت خوب، موجبات نابرابری بیشتر درآمدی و توسعه‌یافتگی ناموزون عمیق‌تر نسلی در انقلاب چهارم صنعتی در یک کشور را فراهم خواهد کرد.

در جمع‌بندی مطالب، می‌توان چنین بیان کرد که انقلاب صنعتی چهارم مسیر ناملمسی پیش‌روی دارد که سهم کشورها از بهره‌مندی از آن گاه نابرابر و مبتنی بر تفکر واقع‌گرایی (نبود عدالت و نظم در صحنه بین‌الملل) است. بنابراین دولت‌ها در کشورهای غیرغربی باید هوشمندی و چابکی در تعامل با غرب و افزایش دانش فناوری اطلاعات و ارتباطات را داشته باشند تا بتوانند از نتایج انقلاب صنعتی چهارم در فقرزدایی و کاهش شکاف درآمدی و انرژی استفاده کنند. سیاست‌هایی همچون افزایش آموزش دیجیتال، حمایت دولتی از استارت‌آپ‌ها و بنگاه‌های کوچک و متوسط فعال در حوزه دانش فناوری اطلاعات، بهبود فرهنگ دیجیتالی و آمادگی بازیگران اقتصادی در ورود و فعالیت در بازارهای اقتصادی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌توانند به‌عنوان سیاست‌های پیشرو در کشورهای گروه‌های دوم و سوم ذکرشده در ابتدای این نوشتار استفاده شوند.

احسان رسولی‌نژاد
دانشیار دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران
Alborz.payam@gmail.com